

UKA 2021/148: Inatsisartut aaliangiiffigisassaattut siunnersuut Naalakkersuisut peqquneqassasut Naalagaaffiup akisussaasuinut atassuteqartoqarnissaannik Kalaallit Nunaanni Pinerluttulerinermut inatsimmi paragraffimik ikkussisoqassasoq, nittartakkatigut atornerluinerup inatsisitigut unioqqutitsinertut isigineqaarnissaanut. Atassuteqarneq UPA 2022 pinnginnerani pisimassaaq.

pillugu

Inatsisinut Ataatsimiititaliap

siunnersuutip aappassaaneerpeqarneranut

ISUMALIUTISSIISSUTAA

Inatsisinut Ataatsimiititaliap suliarinninnermini ilaasortarai:

Inatsisartunut ilaasortaq Harald Bianco, Inuit Ataqtigiit, siulittaasoq

Inatsisartunut ilaasortaq Anders Olsen, Siumut, siulittaasup tullia

Inatsisartunut ilaasortaq Mariane Paviasen, Inuit Ataqtigiit

Inatsisartunut ilaasortaq Mala Høy Kúko, Siumut

Inatsisartunut ilaasortaq Knud Mathiassen, Inuit Ataqtigiit

Siunnersuutip imarisai siunertaalu

Kalaallit Nunaannut pinerluttulerinermi inatsimmi isumapiloqarluni qarasaasiatigut tatiginnilersitsiniaaneq pillugu aalajangersakkamik ilanngussisoqarnissaa siunertaralugu Naalakkersuisut upernaakkut ataatsimiinnerup pinnginnerani naalagaaffimmi oqartussanut attaveqarnissamat peqquneqarnissaat siunnersuutigineqarpoq.

Siunnersuuteqartup tunngavilersuutigaa Kalaallit Nunaanni meeqqat akornanni qarasaasiatigut paasissutissanik siammarterutinik nittartakkatigullu inuit akornanni attaveqartarfinnik annertuumik atuneq meeqqat qarasaasiatigut kannguttaatsuliorfigineqarsinnaanerannik annertunerujartuinnartumik ulorianartorsiortitsisinnaammat, taamaattumillu pingaaruteqartoq uagut aalajangiisartutut ajornartorsiut sapinngissamik siorningersimasariaqaripput inerteqqutaatilerlugulu.

Naalakkersuisut akissuteqaataat

Naalakkersuisut akissuteqaamminni paasissutissiissutigaat Kalaallit Nunaannut pinerluttulerinermi inatsimmi isumapiloqarluni qarasaasiatigut tatiginnilersitsiniaaneq pillugu

immikkut aalajangersagaqanngitsoq, kisiannili isumapiloqarluni qarasaasiatigut tatiginnilersitsiniaaneq Kalaallit Nunaannut pinerluttulerinermi inatsimmi aalajangersakkanik assigiinngitsunik unioqqutitsinerusinnaasoq.

Naalakkersuisut ilanngullugu paasissutissiissutigaa 2021-imiit 2023-mut politiit aamma unnerluussisussaataasut aningaasaqarniarnerat pillugu isumaqatigiisummi qarasaasiatigut kannguttaatsuliorfigitinneq pillugu danskit pillaasarnermut inatsisaanni ullumikkut malittarisassat naammannersut misissorneqassasoq isumaqatigiisutigineqarsimasoq. Misissuinerup tamatuma 2021-p naannginnerani naammassineqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Kiisalu Naalakkersuisut oqaatigaat Kalaallit Nunaannut pinerluttulerinermi inatsisip ullutsinnut naleqquttuunissaa pingaaruteqarmat, taamaattumillu Naalakkersuisut inatsisip atuutsinermut ministerimut attaveqarniarlut pinerluttulerinermilu inatsimmi isumapiloqarluni qarasaasiatigut tatiginnilersitsiniaaneq pillugu aalajangersakkamik ilanngussisoqarnissaa qinnutugalugu.

Siunnersuutip akuersissutigineqarnissaa Naalakkersuisut inassutigaa.

Isumapiloqarluni qarasaasiatigut tatiginnilersitsiniaaneq sunaana

Taaguummi "isumapiloqarluni qarasaasiatigut tatiginnilersitsiniaanermi" pineqarput pisut inersimasoq, nalinginnaasumik nittartakkatigut inuit attaveqatigiittarfii aqquutigalugit, ukiukitsumut tatigeqatigiinnermik pilersitsiniaraangat, kinguaassiuutitigut kannguttaatsuliornissaq siunertaralugu imaluunniit ukiukitsoq atisaqarani assiminik nassiusseqqullugu ussiataarniarlugu. Isumapiloqarluni qarasaasiatigut tatiginnilersitsiniaanermut aamma "sextortion"-imik taaneqartartoq ilaasinnaavoq, tamatumani assit nammineq siammartersimasat il.il. atorlugit ukiukitsut pinngitsaaliillugit iliuuseqartinniarneqartarlutik.

Danmarkimi Kalaallit Nunaannilu inatsisitigut inissisimaneq

Isumapiloqarluni qarasaasiatigut tatiginnilersitsiniaaneq danskit pillaasarnermik inatsisaanni immi pinerluuteqarnertut oqaatigineqanngilaq – imatut paasillugu pillaasarnermik inatsimmi isumapiloqarluni qarasaasiatigut tatiginnilersitsiniaaneq pillugu immikkut aalajangersagaqanngitsoq. Tamannali isumaqanngilaq isumapiloqarluni qarasaasiatigut tatiginnilersitsiniaaneq Danmarkimi pillaatisissutaasinnaanngitsoq. Taamaalilluni isumapiloqarluni qarasaasiatigut tatiginnilersitsiniaaneq (pissutsit erseqqinnerusut apeqqutaatillugit) ass. kinguaassiuutitigut kanngutsaatsuliorneq, ukiukitsumik kujanneriaraluarneq imaluunniit kinguaassiuutitigut allatigut atoqateqariaraluarneq, unioqqutitsilluni pinngitsaaliineq, siorasaarineq, pinngitsaaliilluni iliuuseqartitsiniarneq, kiisalu meeqqat kinguaassiuutimikkut atornerlunneqartut assiginik pigisaqarneq

siammarterinerluunniit pillugit pillaasarnermik inatsimmi aalajangersakkat malillugit pillarneqarsinnaassaaq.

Aallaaviusussaq tassaavoq isumapiloqarluni qarasaasiatigut tatiginnilersitsiniaaneq kinguaassiutitigut kanngutsaatsuliorneq pillugu pillaasarnermik inatsimmi aalajangersagaq malillugu pillarneqartartussaammat.

Pinerluuteqartup ukiukitsoq assinik isiginnaagassianilluunniit atoqatigiinnermik imalinnik namminerminut nassiussitippagu imaluunniit pinerluuteqartoq nammineq atortunik taamaattumik immiussippat, pineqartoq taamatuttaaq meeqqat kinguaassiutimikkut atornerlunneqartut assinginik assigisaannilluunniit pigisaqarnermut (siammarterneqarnerinulluunniit) pillarneqarsinnaavoq.

Pinerluuteqartoq ukiukitsumik qarasaasiatigut attaveqarnerminut nangissutitut ukiukitsumik naapitsippat uppernarsarneqarsinnaappallu pinerluuteqartup kinguaassiutitigut kannguttaatsuliornissaq siunertarisimagaa (ukiukitsumik kujannilluni allatigulluunniit kinguaassiutitigut atornerluilluni) taava pinerluuteqartoq kanngutsaatsuliortutut (iliorniarnini iluatsippagu) kanngusaatsulioriaraluartutulluunniit (iliorniarnini iluatsinngippagu) pillarneqarsinnaavoq. Ukiukitsoq aqqaneq-marluk inorlugit ukioqarpat kanngutsaatsuliorneq kinguaassiutitigut pinngitsaaliinertut pillarneqassaaq, ukiukitsoq nammineq piumassutsini tunngavigalugu peqataasimagaluarpalluunniit.

Taamaaqataanik tamanna Kalaallit Nunaanni atuuppoq: Isumapiloqarluni qarasaasiatigut tatiginnilersitsiniaaneq immi pinerluttulerinermi inatsimmi pinerluutaasutut oqaatigineqanngilaq, kisiannili – pissutsit erseqqinnerusut apeqqaallutik – pinerluttulerinermik inatsimmi aalajangersakkanik assigiinngitsunik, danskit pillaasarnermut inatsisaanni aalajangersakkanut qulaani taaneqartunut naapertuuttunik, unioqqutitsinerulluni.

Nunani avannarlerni allani inatsiseqartitsinikkut inissisimaneq

Sverigemi, Finlandimi Norgemilu pillaasarnermut inatsisit isumapiloqarluni qarasaasiatigut tatiginnilersitsiniaaneq pillugu immikkut aalajangersakkanik imaqarput.

Svenskit pillaasarnermut inatsisaat taamaalilluni immikkut aalajangersakkamik imaqarpoq kinguaassiutitigut kannguttaatsuliornissaq siunertaralugu meeqqamik 15-it inorlugit ukiulimmik naapitsinissamik siunnersuuteqarnerup isumaqatigiissuteqarnerulluunniip pillarneqarsinnaatitaaneramik imalimmik.

Taamaaqataanik norskit pillaasarnermut inatsisaat immikkut aalajangersakkamik imaqarpoq meeqqamik 16-it inorlugit ukiulimmik naapitsinissamik isumaqatigiissuteqarnermik pillarneqaataasinnaatitsisumik, meeqqamut kinguaassiutitigut kannguttaatsuliornissaq

siunertarineqarsimappat. Norskit pillaasarnermut inatsisaat taamatutaaq immikkut aalajangersakkamik imaqarpoq meeqqanut 16-it inorlugit ukiulinnut sammisumik kinguaassiutitigut innimiilliorluni allatigulluunniit kanngunartuliorluni pissusilersornermik imaluunniit meeqqamik 16-it inorlugit ukiulimmik taamatut pissusilersornissamut kaammattuuteqarnermik pillarneqaataasinnaatitsisumik. Aalajangersakkanilli taakkunanga unioqqutitsinerit pillugit suliat ikittuaraannaasarpur ukiumut suliat 14-it 16-illu akornanniittarlutik (tamannalu sanilliunneqassaaq innuttaasut tamarmiusut 5,3 millioniunerannut).

Finskit pillaasarnermut inatsisaat 2014-imiilli aalajangersakkamik (sukanganerusumik) imaqarpoq meeqqamit assinik filmilianilluunniit kinguaassiutitigut narrunarsaataasunik pissarsinissaq siunertaralugu meeqqamik naapitsinissamik siunnersuuteqarnermik pillarneqaataasinnaatitsisumik.

Inatsisinut Ataatsimiititaliap isumaliutai

Aalajangiiffigisassatut siunnersuummut tunngavilersuut isumaqalersitsisinnaavoq isumapiloqarluni qarasaasiatigut tatiginnilersitsiniaaneq pinerluttulerinermi inatsimmik unioqqutitsinerunngitsoq. Tamannali paatsuuinerussaaq.

Pinerluttulerinermi inatsit kinguaassiutitigut kanngunarsaanerit taamaalioriarnerrilluunniit pillugit aalajangersakkanik assigiinngitsunik imaqarpoq – suliami aalajangersimasumi pissutsit sukumiinerusut apeqqutaatillugit – isumapiloqarluni qarasaasiatigut tatiginnilersitsiniaanermut atorneqarsinnaasunik.

Isumapiloqarluni qarasaasiatigut tatiginnilersitsiniaaneq pillugu ullumikkut aalajangersimasumik aalajangersagaqannginnera taamaalilluni isumaqanngilaq isumapiloqarluni qarasaasiatigut tatiginnilersitsiniaaneq inerteqqutaanngitsoq – soorlu aamma savimmik toqutsineq pillugu aalajangersimasumik aalajangersaqannginnera isumaqanngitsoq savimmik toqutsinerup inerteqqutaannginneranik.

Pinerluttulerinermilli inatsimmi isumapiloqarluni qarasaasiatigut tatiginnilersitsiniaaneq pillugu immikkut aalajangersakkamik ilanngussineq taamaattoq isumapiloqarluni qarasaasiatigut tatiginnilersitsiniaalluni pinerluuteqarnerup inuiaqatigiinnit ilungersunartorujussuartut isigineqarneranik oqariartornermut peqataasinnaavoq.

Taamatutaaq isumapiloqarluni qarasaasiatigut tatiginnilersitsiniaaneq pillugu immikkut aalajangersakkamik ilanngussinikkut nalunaarutiginninnerit eqqartuussissutillu il.il. pillugit kisitsisitigut paasissutissatigut ajornartorsiutip annertussusiata ineriartorneratalu nalilernissaannut tunngavissat pitsaanerulersussaapput.

Peqatigitillugu aamma pissutissaqarpoq eqqumaffigissallugu immikkut aalajangersakkat aalajangersimasut amerliartuinnartut pinerluttulerinermi inatsimmut ilanngunneqartarnerisigut pisariitsumik paasiuminartumillu pinerluttulerinermi inatsiseqartariaqarnermik najoqputaqarnerput qimakkiartuinnartortussaagatsigu.

Tamatumunnga atatillugu aamma qaangiinnarneqartariaqanngilaq isumapiloqarluni qarasaasiatigut tatiginnilersitsiniaaneq pillugu immikkut aalajangersakkap qaqutiguinnaq atorneqartarnissaa naatsorsuutigineqartariaqarmat. Oqaatigineqartutut Norgemi ukiumut suliassat taamaallaat 14-it 16-illu akornanniitarsimapput, tamannalu innuttaasunut 5,3 millioniusunut sanilliullugu isiginiarneqartariaqarluni. Suliassalli Kalaallit Nunaanni amerlanerusinnaalluarput, ajoraluartumimmi kinguaassiutitigut kanngutsaatsuliortarnerit ataatsimut isigalugit amerlasoorujussuummata.

Taamaalilluni isumapiloqarluni qarasaasiatigut tatiginnilersitsiniaaneq pillugu immikkut aalajangersakkamik pinerluttulerinermi inatsimmut ilanngussisinnaaneq isumaqatigalugu isumaqatiginagulu tunngavilersuisoqarsinnaavoq, tamatumunngalu naalakkersuinikkut isummerneq ataatsimut oqimaalutaanermik tunngaveqartariaqarluni.

Inatsisinut Ataatsimiititaliap inassuteqaatai

Siunnersuut akuerineqassasoq ataatsimiititaliap isumaqatigiittup inassutigaa.

Inatsisinut Ataatsimiititaliap taamatut oqaaseqarluni siunnersuut
aappassaaniigassanngortippaa.

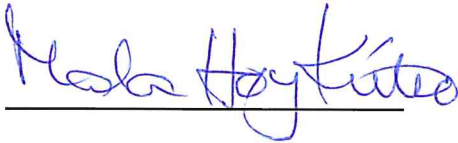
Harald Bianco
Siulittaasoq
Inuit Ataqatigiit

Anders Olsen
Siumut

Mariane Paviassen
Inuit Ataqatigiit

Mala Høy Kúko
Siumut

Knud Mathiassen
Inuit Ataqatigiit